

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

A MAGYARHONI
FÖLDTANI TÁRSULAT
KÖZLÉSVÁRÁBÓL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. Telef. n. 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztők: Apsay V János és Dr. Makai Aladár Megjelenik minden vasárnap	Hirdetési feltételek: Minden szó 4 fillér Kövér betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40
---	--	---

Bányajogunk és a magánjog.

Irta: Dr. L. M.

Azon általános tételből kiindulva, hogy a bányajog a közönséges magánjog egyik speciális része, azt szokták hangoztatni, hogy a bányajog tételes szabályain kívül az általános magánjog rendelkezései nyernek alkalmazást.

Elégséges ezzel szemben csak a bányajog speciális természetét hangoztatnunk arra, hogy a fenti tételt olyképp módosítsuk, hogy a magánjog általános szabályai csak annyiban nyernek alkalmazást, amennyiben azok alkalmazhatóságát a bányajogi szabályok és az ezzel szoros összefüggésben levő kapcsolatos sajátosságok ki nem zárják. Így elenyészően csekélyre redukálódnak a bányajog területén alkalmazandó magánjogi szabályok és ezért nem is szükséges a bányajogi kodifikáció hirdetését a magánjogi codex létesítésével szoros kapcsolatba hozni.

A bányajog önállóan alkotandó meg és pedig mielőbb. Figyelmeztet bennünket erre minden.

Szinte csodálatos, hogy nálunk, hol olyan sok a bánya, annyira nagy az érdektelenség és tudatlanság a bányajoggal kapcsolatos kérdések iránt.

Ha csak rá gondolunk a bányák mindenkori nagy jelentőségére, arra a kimondhatatlan számú milliókra, melyek közelünkben a bányákban elrejtve vannak, azon komplikált rendezési kérdésekre, melyek a föld alatti és a föld feletti tulajdon helyes szabályozásával felmerülnek, ha azon mérhetetlen fontosságot jelezzük, melyet a bányák a mindinkább fejlődő ipar és kereskedelem terén jelentenek, úgy megdöbbenéssel látjuk azon általános közönyt, melylyel ezen a téren találkozunk.

Ez azonban nemcsak az egyes emberek hibáján, mulasztásán vagy nemtörődömségén múlt, hanem különösen sok hiba terheli úgy az államot, mint a bányajog művelőit, de különösen ez utóbbiakat.

Azzal a felfogással, hogy a bányajog a magánjog egyik részét képezi, azt az eredményt érték el, hogy a bányajog csakis a magánjog keretében nyert, természetesen nagyon kis mértékű érvényesülést. A bányajog alaki és anyagi jogi szabályai a feledés homályába merültek és a bányajogi irodalom terén teljes pangás állott be. Így természetesen az állam is örömmel szegődött azok közé, kik nem törődnek azzal, hogy a bányajog külön kodifikáltassék, annál is inkább, mert ennek esetleges más iránybani rendezése *fiskalitási szempontból* nem volna előnyös.

Itt van azonban a végső ideje annak, hogy ezen türheterlen állapotnak gyökeresen véget vessünk.

A mindig nagyobb arányban fejlődő ipar a bányáipart is felvette művelési ágai közé és pedig teljesen méltán, mert alig van iparág, melynek nagyobb jelentősége volna.

Hogy a bányajog és az ezzel kapcsolatos kérdések iránt a közönyt megtörjük, elsősorban is azt kell követelnünk, hogy a bányajog összes tételei a modern követelmények figyelembe vételével kidolgozva, rendelkezésre álljanak mindazok részére, kik jogászai vagy kereskedelmi szempontból foglalkoznak a kérdéssel.

Ennek megvalósítására a legalkalmasabb mód az lenne — mint azt *A Bánya* egyszer már megírta — ha az egyetemeken, a jogakadémiaikon, a bányászati főiskolán, a kereskedelmi iskolákban és mindenütt, ahol a bányajoggal rokon vonatkozások vannak, alaposan és kimerítően, rendszerbe foglalva tanítanak a bányajogot.

Ezzel véghetetlen nagy szolgálatot tennénk minden vonalon.

Jogászaink — bírák és ügyvédek — között uralgó ellenszenvet, mely különösen épen arra vezethető vissza, hogy a bányajog ismeretlen volt és tanításának teljes elhanyagolása folytán a szükséges ismeretek alig szerezhetőek meg, rövidesen megszüntethetőek és így rendszeres

jogi védelmet nyújthatnánk mindazoknak, akik bányáikkal foglalkoznak, de eddig a fent kimutatott okokból gátolva voltak működésüket az ország iparának egészséges és erős kifejlésztésére fordítani.

Megerősödne továbbá a bizalom is és nem gondolnánk úgy jogászai, mint pénzügyi szempontból olyan félve minden ügyre, mely a bányajoggal, illetve a bányászattal kapcsolatos.

A szénkérdés nálunk és a külföldön.

Azok a kedvező konjunkturák, amelyek az iparban és kereskedelemben a legutóbbi egy-két év lefolyásával megindultak, kiterjeszkednek a szénre s a szénbányászatra is. Az áremelkedések, amelyekben ezuttal a világpiac minden téren participiál, a kilátásokat az 1908-ik évre állandóan kedvezővé teszik. A világpiac összes számbavehető ipari vállalatok közül a bányáik, főként pedig a szénbányászat nevesebb vállalatok, úgy szólván beláthatatlan időkre biztosítva vannak megrendelésekkel. Különösen sok az állami megrendelés világszerte; e tekintetben hazánk megrendelése is számottevők. Azok a jól szervezett szindikátusok, amelyek az ipar terén megalakultak, annyira szilárd helyzetet tudtak teremteni, hogy deroutoktól tartani ezidőszert itt nincs okunk.

Nem régen Matlekovits Sándor főrend mutatott rá arra a tényre, hogy rengeteg szénkincseink mellett is, amelyek ma még kiaknázatlanul hevernek a magyar anyaföld mélyében, horribilis szénbehozatalra vagyunk utalva, úgy hogy pl. szénbehozatalunk Angliából, tavaly 119%-kal magasabb volt, mint csak egy évvel is ennekelőtte!

Ezidőszert állam és magánosok egyaránt rá vannak utalva a szénbehozatalra, mégis a szénkérdés abban a veszedelmes arányban ma már nem szerepel hazánk közgazdaságában, mint csak egy évvel is ezelőtt, úgy hogy a termelés és fogyasztás helyes arányaira mielőbb rá kerülhet a sor hazánk szénkereskedelménél is.

A külföld a szénüzletek körül, a folyó év beálltára messzemenő óvatosságot, sőt takarékoságot tanúsított. Általában elfogadott tény, hogy egy-egy öt éves ciklus áremelkedéseit az árapadás szokta 5 évenként követni. Így volt ez legalább 1900/1901-ben s így látuk ezt legutóbb 1906/1907 lezárultával, kétségtelen, hogy erkölcsileg az előző ciklus skálái a szénnek és a szénkereskedelemnek nem váltak épen üdvére. Az 1906/1907 évekkal lezárult ciklus dicséretére legyen mondva a szénüzlet, talán egyes szórványos jelenségektől eltekintve, nem jelentkezett többé a világpiac azzal a szemérmertlenséggel, amint tette ezt az előző ciklus idején. A mi panaszok itt-ott a szénpiacon föl is merültek, azok a legeslegutóbbi években inkább a széntermelés ellen irányultak. Ám nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a körülményt sem, hogy épen a nehézményezett első ciklus idején világszerte úgy szólván duslakodtunk a szénbányamunkások sztrájkjaiban! Kellő mérséklet, tapintat és önuralom hozta áldozatok árán az ilyen mizériákat a széntermelés terén

az utóbbi ciklusban, legalább is Scylla és Charybdis-ként ki lehetett s ki lehet kerülni!

E mellett örvendetes tünet az, hogy maga a szénbányászat is, termelésében igyekszik hovatovább megfelelőbben alkalmazkodni a világpiac viszonyaihoz, a minek végeredményében amugy is csak a szénbányászat és a szénkereskedelem egyaránt fogják hasznát látni. Ha a szénbányáik a szénkereskedelemmel vállvetve mindkét részről nemcsak világszerte szervezkedik s alkalmazkodni tud az adott viszonyokhoz, a termelés és a fogyasztás között itt-ott megbillenő egyensúly hamarosan helyre fog állani, aminek aztán megint csak végeredményében elsősorban a szénfogyasztó nagyközönség fogja előnyét vallani.

Munkabeszüntetések.

— Az 1907-ben és 1908. első negyedében előfordult munkabeszüntetések statisztikája. —

A kereskedelemügyi kormány nagy apparátussal és figyelemmel gyűjti össze a munkásmozgalmakra vonatkozó adatokat. Ezekből aztán tisztán láthatja a közvélemény, hogy hány esetben érvényesült a terrorizmus, s hányszor károsodtak a munkások — tetemes anyagi károkat szenvedve.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ugyanis most tette közzé az 1907. évben előfordult sztrájkokról és kizárásokról gyűjtött statisztikai adatok előleges főbb eredményeit. Az 1907. évi adatok mellett a zárjelbe tett számok mindenütt az előző 1906. évi eredményeket is feltüntetik. Az ily egymás mellé állított eredmények a sztrájkok és sztrájkolók számának jelentékeny csökkenését, ellenben a munkából való kizárás eseteinek nagy szaporodását mutatják.

1907-ben Magyarországon 399 (558) ipari sztrájk fordult elő. Ezen évtől kezdve azonban az adatgyűjtés a bányá- és kohó-, a vasuti-, hajózási- és egyéb forgalmi-, valamint a raktárvállalatokra is kiterjedt. A bányászat és kohászat körében tehát 17, a vasuti vállalatoknál 4, a hajózási vállalatoknál 1, egyéb forgalmi vállalatoknál 1, végül a raktárvállalatoknál 2 sztrájk esetet számláltatott. E sztrájkok 2758 (5512) ipari-, 2 kohó- és 15 kőszénbányá-, 4 vasuti-, 1 hajózási-, 1 fuvaros- és 2 raktárvállalatot érintettek. Résztvett bennök 28.886 (56.593) ipari-, 7080 bányá- és kohó-, 187 vasuti-, 12 hajós-, 160 fuvaros- és 406 raktármunkás. Megjegyzendő azonban, hogy ezen adatokból hiányzanak a székesfehérvári általános sztrájk adatai.

Ugyanis ott egy szakszervezeti titkárnak a rendőrség részéről történt kiutasítása miatt mintegy ezer munkás tüntetett, másnap azonban — anélkül, hogy valamit elért volna — újból munkába állott. Nincsenek benne továbbá az október 10-iki — az általános választói jog mellett való tüntetés miatt történt — munkabeszüntetés adatai, melyben 176.285 ipari-, 8137 bányá- és kohó-, 196 vasuti- és 193 hajós-, összesen 184.921 munkás vett részt és amely 18.082 ipari-, 11 bányá- és kohó-, 4 vasuti- és 1 hajósvállalatot érintett.

Az ipari sztrájkok miatt legtöbbet szenvedett a ruházati-, az építő-, az élelmezési-, a fa-, a gépgyártási-, a fonó-szövő-, a vas- és fém-, végül a kő-, föld- és agyagipar. (1906-ban az építő-, élelmezési-, fa- és vasipar.)

Az ipari sztrájkok 25.31 (34.41) % a a sztrájk-

koló munkások 28.08 (26.51) %-ára nézve teljes, 36.09 (40.50) %-a a munkások 32.24 (49.31) %-ára nézve részleges sikerrel végződött. 38.60 (25.09) %-a azonban a munkások 39.73 (24.18) %-ára nézve teljesen sikertelen maradt. A *bánya- és kohóvállalatokban* előfordult sztrájkok közül 2 sztrájk 447 munkásra teljes, 13 eset 6834 munkásra nézve részleges sikerrel és 2 eset 795 munkásra nézve minden eredmény nélkül végződött. Szintén eredménytelen volt a 4 vasuti sztrájk, melyben 187 munkás, továbbá egy hajózási- és egy fuvarosvállalatnál előfordult sztrájk, melyben 12, illetve 160 munkás vett részt. Ellenben a két raktár-vállalati sztrájk, melyekben 406 munkás vett részt, részleges sikerrel végződött. A sztrájkoló és kénytelenségből szünetelő ipari munkások 393.690, a bánya- és kohómunkások 33.250, a vasuti munkások 776, a hajósmunkások 12, a fuvarosmunkások 1280 és a raktári munkások 3787, valamennyi együtt 432.795 munkanapot veszítettek.

Hozzáadva ehhez az október 10-iki munkanap-vesztéséget, mely természetesen egyenlő a szünetelő munkások számával, az ipari munkások mulasztása összesen 569.975 (666.539)-re, a bánya- és kohómunkásoké 41.387-re, a vasuti munkásoké 972-re, a hajósmunkásoké 315-re, az összesen elmulasztott munkanapok száma tehát 617.716-ra emelkedett.

A sztrájkoló és kénytelenségből szünetelő ipari munkások bérvesztése 1.084.822, a bánya- és kohómunkásoké 120.321, a vasuti munkásoké 1798, a hajósmunkásoké 60, a fuvarosmunkásoké 17.600, a raktári munkásoké 16.737, valamennyi együtt 1.241.328 koronára rugott. Ehhez is hozzáadva az ipari munkások 705.140, a bánya- és kohómunkások 32.548, a vasuti munkások 784 és a hajósmunkások 2548 koronát kitevő október 10-iki bérvesztését, az ipari munkások összes bérvesztése 1.789.962 (2.126.256), a bánya- és kohómunkásoké 152.869, a vasuti munkásoké 2582, végül a hajósmunkásoké 1272 koronára és így az összes munkásoké 1.981.022 koronára emelkedett.

Munkából való kizárás csak a tulajdonképeni ipar körében fordult elő. A 31 (14) eset közül 10 az építő-, 7 a vas- és fém-, 5 pedig a fa- és csontiparra jutott. Azonban a többi iparcsoport mindenikében szintén volt 1—2 eset.

A kizárt és a kizárás folytán közvetlen szünetelésre kényszerített munkások száma 6088 (6072) volt, akik 191.683 (739.797) munkanapot mulasztottak és 391.225 (1.614.406) korona bérvesztéséget szenvedtek. A 31 kizárási eset közül 24, tehát 77.42 (50.00) %, melyekre 2297 munkás, vagyis a kizárások miatt szünetelők 37.73 (66.32) %-a jutott, a munkaadók teljes sikerével végződött, 4 esetben, azaz a kizárások 12.92%-ában, melyekre 3006 munkás, azaz a kizártak 49.38 (33.68) %-a jutott, a felek között egyezség jött létre, 3 esetben, azaz a kizárások 9.68%-ában, amelyekre azonban csak 785 munkás, vagyis a szünetelők 12.89 (0.00) %-a jutott, a munkaadók követeléseiket elejtették.

A sztrájkok és kizárások folytán az iparban összesen 761.658 (1.414.000) munkanap ment veszendőbe és a munkások bérvesztése 2.181.187 (4.730.658) koronára rugott. Hozzáadva ehhez az említett többi, nem ipari sztrájk eredményét is, megállapítható, hogy 1907-ben gazdaságunk 809.399 munkanappal, a munkások pedig 2.372.247 korona munkabér elmaradásával károsodtak.

Az 1908. év első negyedében pedig Magyarországon 55 ipari- és 2 bányászsztrájk fordult elő. Az

ipari sztrájkok közül még 7 nem nyert befejezést. A többi bevégződött sztrájk 241 ipartelep, az említett bányászsztrájkok pedig 2 bányavállalatot érintettek. A sztrájkoló ipari munkások száma 2657, a kénytelenségből szünetelőké 490, a sztrájkoló bányamunkásoké 366, a kénytelenségből szünetelőké 165 volt. Legtöbbet szenvedett a sztrájkok miatt a ruházati-, a gépgyártási-, építő-, fonó-szövő-, bőr-, sörite-, szőr- stb., végül az élelmezési ipar.

Mindkét bányászsztrájk köszénbányában fordult elő. Az ipari munkások követeléseit leggyakrabban — 26-szor — a munkabér emelésére irányuló szerepelt. A munkaidőleszállítást 13, szervezetlen munkások elbocsátását 10 és bizalmiférfi-rendszer elismerését 8 ízben követelték. Legtöbb sikerrel a munkaidő leszállítására, azután a béremelésre irányuló követelések jártak, amennyiben előbbiek 6, utóbbiak 5 ízben teljes, 2, illetve 10 ízben részletes sikert eredményeztek és csak 5, illetve 11 esetben maradtak eredménytelenül. Míg ellenben a bizalmiférfi-rendszer elismerésére és a szervezetlen munkások elbocsátására irányuló követelések mindenike 3 ízben teljesített, ellenben 5, illetve 7 ízben kudarcot vallottak. A sztrájkoló bányamunkások egy ízben elbocsátott társaik visszavételét követelték eredménytelenül. A másik esetben pedig az eddigi szakmányok fentartása mellett a segítő szállítómunkások szaporítását követelték sikerrel. Az ipari sztrájkok előidézésében 21 esetben hazai, 1 esetben külföldi egyesületek, 3 esetben pedig a sztrájkon álló harmadik személyek működtek közre. 11 esetben a hazai szakszervezetek a sztrájkolóknak állítólag 9627 korona segélyt nyújtottak. A viszály kiegyenlítése céljából 4 esetben az ipartestület, 18 esetben az iparhatóság előtt folyt békéltető tárgyalás, 9 esetben harmadik személyek is közbenjártak, míg a többi esetben a felek közvetlenül egymással tárgyaltak. A karhatalom beavatkozására 5 esetben volt szükség. A sztrájkoló és kénytelenségből szünetelő ipari munkások 25.025, a bányamunkások 2622, együttesen 27.647 munkanapot mulasztottak. Az ipari munkások bérvesztése 100.443, a bányamunkásoké 9933, valamennyi együtt 110.376 koronára rugott. Kizárás az első negyedévben 5 fordult elő, még pedig a gépgyártási-, fa- és csont-, bőr-, sörite-, szőr- és toll-, a ruházati-, végül az építőipari főcsoportok mindenikében egy-egy. E kizárások összesen 43 ipartelep munkásait érték, kiknek száma a kizárás folytán közvetve szünetelésre kényszerített 5 munkással együtt 209 volt. Valamennyi kizárás a munkaadók győzelmével végződött. A kizárások folytán mulasztott munkanapok száma 3194, a szünetelő munkások bérvesztése pedig 10.666 korona volt.

Az összes sztrájkok és kizárások folytán gazdaságunk 30.841 elmulasztott munkanappal károsodott, a munkások pedig összesen 121.042 korona bérvesztéséget szenvedtek.

Franciaország bányászata az 1906. esztendőben.

(Folytatás)

Lapunk múlt számában beszámoltunk Franciaország kőszéntermelésének lényegesebb mozzanatairól és most folytatólagosan a kohászati ipar nyerstermékeit vesszük tárgyalás alá.

Franciaország bányászatairól szólva, a szén után fontosság tekintetében a vasérc termelés következik, a minek mindég nagyobb és nagyobb lesz a jelentősége. Az 1906-ik évben 8481000 t. vasércet bányásztak és ez az előző esztendeivel összehasonlítva 1086000 t. = 14·7 százalék szaporulatot mutat. A földalatti üzem 7821000 t. a napvilágon végzett termelés 660000 t. szolgáltatott. A termelt vasérc értékét 36·41 millió fr.-ra becsülik, a mi az előző esztendeivel szemben 8·12 millió fr. értékszaporulatot jelent. 1 tonna érc átlagosára 4·29 fr. volt, vagyis 46 c.-el magasabb mint az 1905-ik évben.

A munkások száma a nevezett évben 11200 főről 12700-ra emelkedett, ezek közül 9200 a földalatti tárnáknak 3500 pedig a napvilágon dolgozott. Az átlagos napi kereslet 5·10 (4·86) fr., az átlagos évi termelés pedig 668 (660) t. volt.

Franciaország vasérc bevitele 1906-ban 2015000 t a mi az előző esztendei bevittel szemben 137000 t. = 6·4 százalék csökkenést mutat. A beviteli érc legnagyobb részét Németország és Luxemburg szolgáltatta (1461000 t. = 72·5 százalék), azonkívül szállított Spanyolország is (378000 t. = 18·8 százalék). A kivitel 747000 t., vagyis 172000 t.-val több mint 1905-ben.

Franciaország egyéb érctermelése a szén és vasérc termelése mögött nagyon visszamarad, a miről a következő táblázat nyújt felvilágosítást.

	Termeltek		Érték	
	1905 t	1906 t	1905 fr	1906 fr
ólom és ezüstérc — —	12118	11795	2518000	2847000
aranytartalmú kvarc —	6759	41404	254000	888000
cinkérc — — — —	62150	53466	6981000	7026000
rézérc — — — —	5068	2547	298000	97000
kénkovand — — — —	267114	265261	3881000	4063000
mangánérc — — — —	6751	11189	200000	296000
antimonérc — — — —	12543	18567	1038000	3527000
arsenérc — — — —	3627	6534	111000	213000
volfranérc — — — —	25	18	59000	48000
összesen	376155	410781	15340000	19005000

A legfontosabb szerep a cinkércnek jut, a mi 53466 t. mennyiséggel 7 millió fr. értéket képvisel.

A bányaszerencsétlenségek alkalmával 1280 halálos kimenetelű sérülés történt, vagyis hétszer akkora az áldozatok száma, mint az előző esztendőben. Az áldozatok aránytalanul magas számának magyarázatát megtaláljuk, ha visszaemlékezünk a Courrières-i borzalmas bányaszerencsétlenségre, a mikor is 1099 ember vesztette életét. Ha ettől eltekintünk úgy a halálos végű balesetek száma kisebb mint 1905-ben.

A francia szénbányákban bekövetkező szerencsétlenségek leggyakrabban kő és szénbeomlásnak tudhatók be, úgy, hogy a szerencsétlenségek több mint fele ez okból származik.

A nehezen előállítható fémek és ezek vasötvözeteinek fontossága.

Amikor a nagyipar felismerte a villamos áram csodás megnyilvánulásait és alkalmazni kezdte kocsikvontatására és gépek hajtására, még nem gondoltak arra, hogy rövid idő leforgása alatt nélkülözhetetlenné válik az nemcsak a bürokrata ember lámpásánál, hanem a jelen, olyannyira előhaladott ipar bizonyos ágainak létalapját fogja képezni. A külföldi iparvállalatok óriási tőkét fektetnek be évről-évre, hogy minél több elektromos energiát termelhessenek, aminek célszerű felhasználása által nemcsak az egyes félreeső helyek gazdasági jelentősége emelkedik, hanem a befektetett tőke meghozza a busás kamatot. Ezuttal az elektrometallurgia előrehaladottságáról fogok főbb vonásokban megemlékezni és kimutatni, hogy a — sajnos — hazánkban ez idő szerint még csak hirtől hallott iparág az utóbbi pár esztendőben mily óriási lépésekkel haladt előre.

Jóllehet a nyersvasnak és az acélnak közvetlenül az érceiből való előállításánál az elektromos áramnak — a biztató eredmények dacára — csak igen jelentéktelen szerepe van, de annál nagyobb fontossággal bír az áramerő kihasználása az elektromos uton előállított vasötvözetek és fémek iparánál. Az elektromos uton előállított forróötvözetek ipara ujabban aránylag bámulatos rövid idő alatt óriási előhaladást tett, úgy, hogy ma már az acélipar kívánalmainak az ötvözetek és fémek termelését illetőleg a legtávolabbi határokig terjedő körökben is megfelel.

Az újabb iparág termékei alkalmazásával az acél kitűnő sajátságait fokozzák és pedig pl. az alumínium előnyös hatása abban jut kifejezésre, hogy a vas homogenitása, tömörsége és szakításszilárdsága lényegesen emelkedik.

Az ötvözetek közül a legfontosabb a tükörvas és a ferromangan. Ezeket ma már nagyban gyártják és az acéliparban igen elterjedt az alkalmazásuk. Mindenesetre igen érdekes következtetést vonhatunk abból az óriási árcsökkenésből, ami pár év alatt bekövetkezett. A ferromangan ára 1874-ben tonnánként 2400 korona volt és 1907-ben már csak 300—350 koronát fizettek tonnájáért. Előállításánál nyersanyagul általában 50% mangan, 10% kovásva és 0-18% foszfortartalmu ércet használnak, amihez esetről-esetre még mangantartalmu vasércet is kevernek. A ferromangant ma még a nagy olvasztókban állítják elő, de lehetséges, hogy az elektromos kemence is alkalmas lesz a ferromangannak közvetlenül a nagy kovásvartartalmu érceiből történő előállítására. A déloroszországi mangánérc ára tonnánként 50 korona.

A 20%-nál magasabb silíciumtartalmu ferrosilíciumot ma már kizárólag az elektromos kemencében állítják elő. Az elektromos kemencékben előállított anyagok különösen nagy tisztaságuknál fogva tűnnek ki, vagyis nem tartalmaznak olyan alkatrészeket, amelyek a vas, illetve az acélba jutva, annak kitűnő sajátságait károsan befolyásolnák.

A ferrosilícium gyártásával foglalkozó gyárak legtöbbje az utóbbi évben szindikátussá alakult, aminek első következménye az volt, hogy az áru eladási ára tetemesen felszökkent. Az árakat az anyag silíciumtartalma szerint szabják meg és fizetik. Így pl. 1906-ban

az 50%-os áru 100 kg-jáért 45 koronát fizettek. A ferrosilícium alkalmazhatósága igen sokoldalú, mert az acélfürdőt tisztítja, a hólyagképződést hátráltatja és használatával magasabb hőfok érhető el.

Az acéliparban igen fontos szerepet játszik az alumínium és ferroalumínium. Ezt a fémet és a vas-ötvezetét nemcsak a különleges acélfajták előállításánál alkalmazzák, ahol mint alkatrész is szerepel, hanem nagy mennyiségben fogyasztják az acélföntéssel foglalkozó üzemek is, ahol mint tisztítóanyag szerepel és kihasználása után teljesen veszendőbe megy. Az alumíniumot az elektrometallurgiai üzemre berendezett gyárak nagyban és olcsón állítják elő.

A világ alumíniumtermelésének növekedése kitűnik a következő összeállításból (tonnában)

	Anglia	Franciaország	Sveic	Egyes.-Áll.	Összesen
1897-ben	310	470	800	1815	3195
1898-ban	310	565	810	2359	4034
1899-ben	559	763	1300	2949	5571
1900-ban	569	1026	2500	3244	7339
1901-ben	560	1200	2500	3244	7504
1902-ben	600	1355	2500	3312	7767
1903-ban	650	1570	2500	3401	8123
1904-ben	650	1650	3000	3494	8794
1905-ben	2250	4425	3675	6560	16.810
1906-ban	2500	4500	4000	7325	18.325

Ez a táblázat csak az utóbbi pár esztendei szaporulatot mutatja, de ha elgondoljuk azt, hogy 1885-ben a világ alumíniumtermelése csak 13-tonna, 1906-ban 18.325 tonna volt, mennyire növekedett az alumínium alkalmazása és ipari fontossága. Erre vonatkozólag szintén nem lesz érdektelen, ha az értékcsökkenés bemutatása céljából a következő hézagos táblázatot ideiglatom. Egy kgr. alumínium ára volt

1855-ben	1800— M.
1856-ban	300—
1857—1886.	100—
1891-ben	5—
1896-ban	2.60
1900-ban	2.10

Az utóbbi években az alumínium ára az acéliparban rendkívül sokoldalú alkalmazhatóságánál fogva — kerékpár, automobil-alkatrészek gyártása, ötvözetek előállítása, valamint az alumino-thermikus eljárásoknál — ismét emelkedett, ugyannyira, hogy kg-jának ára 1906-ban 4.80 korona fölött volt. A múlt év októbertől kezdve újabb árhanatlás észlelhető, ami a rézárak hanyatlásával összefüggésbe hozható, ez pedig annak tudható be, hogy újabb telepeket építettek, a régiek termelési képességét újabb beruházásokkal növelték és az így kilátásba helyezett többlettermelés az árak esését idézte elő.

Az alumínium előállítására használt nyersanyag a banxít, aminek ára tonnánként 12—14 korona. A banxít összetétele a következő

	Aurimi banxít	Arlesi banxít
Al ₂ O ₃	56%	52-0%
Fe ₂ O ₃	3%	27.6%
SiO ₂	12%	—
TiO ₂	3%	1.23%
H ₂ O	26%	20.4%

Az alumínium és ötvözetei a léghajó, könnyű járművek építésénél kis fajsúlyuknál fogva a legfontosabb szerepet viszik. A vas és alumíniumnak könnyű és mégis rendkívül nagy ellenállóképességű ötvözetait a kis teret elfoglaló, de mégis nagy erőt kifejtő motorok szerkesztésénél nélkülözni ma már nem lehet.

(Folyt. köv.)

BÁNYAHIREK.

Hämälittlep Mehadián. Levelezőnk értesítése szerint Mehadia községben kitűnő minőségű hämalit telepet fedeztek fel. Az eddigi feltárások kitűnő eredménnyel jártak. Az érctelep 4 méter vastagságnál kezdődik és körülbelül 2¹/₂ kilométer távolságban éri a 40 méter vastagságot. A további munkálatok szorgalmasan folynak és közel jövőben már módunkban fog állani bővebb értesítést küldeni.

A komorzani köszép. Bikszád környékén az Avas hegységben már régen gyanítottak szenet a környéken lakók. Sokszor a felszínen is lettek jó minőségű barnaszenet a komorzániak, amit a lakosok fűtésre használtak. A bikszádi fürdő mögött Vám- és Felsőfalú közelében, meg Bujánháza vidékén már végezett is próbákat egy francia pénzcsoporthoz, de ezek csak kísérletek voltak. Most dr. Tatár János színérváraljai és dr. Dobossy Endre szatmári ügyvédek szereztek zárt kutatványi jogot 30,000 hold kiterjedésű földterületre s a kincstár részéről 200,000 K erejéig kaptak támogatást furáspróbák folytatására. Az azon a vidéken eddig talált szénnek calordája 4500—6000-ig váltakozik, tehát elég jó minőségű szénnek mondható. Ha sikerrel járnak a furási kísérletek, az ottani keskenyvágányú vasutat rendszer nyomtávúra alakítják át.

A nagybárodí szénbánya. A biharmegyei Nagybárodon már két éve feltártak egy rendkívül gazdag széntelepet, mely elsőrendű minőségű kőszént rejt. Mint nekünk onnan jelentik a mostani bányatulajdonos Mauthner József már csinos kis falut is létesített. A Kőrösvölgy hatalmasan fellendülne a szénbánya erőteljes kiaknázásával.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Kereskedelmi válság Kínában. Shangaiban a kereskedelmi válság még most sem szűnt meg s különösen azok a német cégek, amelyek az északi kikötőkkel tartanak fenn összeköttetést, nagy nehézséggel küzdenek. Négyszáz kubai gyapotárkereskedő közül hetven százalék beszüntette fizetéseit s ennek az áldozata Arnhold és Karberg, a legnagyobb német kiviteli cég. A cég a német bankkal állt üzleti összeköttetésben s a legelső német és osztrák vállalatokat képviselte Kínában. A kínai osztrák segélyegylet tőkéje is az Arnhold-cégnél volt elhelyezve. Lemke Rudolf, a cég egyik főnöke, némi részben gyanus körülmények között hirtelen meghalt, nem lehetetlen, hogy öngyilkos lett.

Iparvállalatok vesztesége. Iparunk szegénységére és tehetetlen vergődésére élénk világot vet két ipari részvénytársaságunknak a múlt esztendei üzleteredménye. Így a „Concordia“ vegyészeti ipar részvénytársaság-nak a múlt esztendőben 200.000 korona részvénytőke mellett 31.141 korona 25 fillér volt a vesztesége. Ugyancsak kevés szerencsével és kevés eredménnyel dolgozott az elmúlt évben a „Bihari szénbánya és villamossági részvénytársaság“, mely 1,200,000 korona részvénytőke mellett, beleértve az 1906. évi veszteséget is, a múlt évről összesen 75,649.50 korona veszteséget mutat ki.

A kereskedelmi kamara ülése. A budapesti kereskedelmi és iparkamara Lánchy Leó főrendiházi tag elnöklésével teljes ülést tartott. A napirend előtt jelentette az elnök, hogy Palugyay József mexikói konzulnak a működhetési jogot megadták. A vasuti üzletszabályzat reformja dolgában a kamara fölterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, a kitől az a válasz érkezett, hogy az Eisenachban legutóbb tartott német-magyar-osztrák vasuti értekezlet eredményéhez képest megszövegezendő üzletszabályzat tervezetét véleményadás végett meg fogják küldeni a kamarának. A budapesti malomipar érdekében a déli vasut igazgatóságához intézett kamarai átiratra terjedelmesen megokolt válasz érkezett, a mely kifejti az okokat, a melyek a vasutat a kamara részéről sérelmesnek tartott díjszabási eljárás föntartására indítják. Ebben az ügyben a kamara legközelebb értekezletet fog tartani az érdekeltekkel. Bemutatta az elnök a kamarának azt a kérvényét is, a melyet a szesadó-törvényjavaslat dolgában a képviselőházhoz benyújtott. Az elnöki közléseket a kamara egyhangulag tudomásul vette.

A Részvénytársaság Raky-féle módszer utáni furásokra, amely 1899-ben alakult az erkelenzi Internationale Böhrgesellschaft és a Schaffhausenscher Bankverein közreműködésével, egyike lett hazánk legnagyobb mélyfúró vállalatainak s valósággal közgazdasági missziót tölt be. A társaság nagyszabású furásokat végeztetett Csikgyimesen, most pedig a szepesmegyei ércbányászatán kívül saját területein kőszénkutát. Szép megbízásai vannak a vállalatnak az államtól és néhány nagyobb pénzintézetől főleg köszönkutatásokra, amely munkálatok már meglehetősen előrehaladott állapotban vannak és ahol már eredményről lehet beszélni, várakozáson fölül sikerültek. A Raky-társaság, amely valószínűleg még ebben a hónapban tartja meg közgyűlését, kiterjedt munkálataihoz a Máv. gépgyárnál és több hazai magáncégnél nagy gépmegrendeléseket eszközölt. Minthogy a társaság gépszükséglete folyton növekszik, fölmerült annak a terve, hogy esetleg Magyarországon saját gépgyárat építtet, amely kizárólag bányászati gépek gyártásával foglalkoznék. A magyar társaság a külföldi vállalatoktól teljesen független és az említett két német társasággal csak annyiban van nexusban, hogy azoknak néhány igazgatósági tagja a magyar vállalat igazgatóságában is benne van.

Uj kendergyár. Az ország egyik legnagyobb kendergyára, mely 2500 holdon termelt kendert fog feldolgozni, most épült fel Dráva-Szabolcs községben. Érdekes dolog, hogy a kender feldolgozására szükséges meleg vizet nem a kazánok hevitik, hanem maga a természet adja. A Harkány-Hévízből hét kilométer hosszban folyik az a földalatti csatorna, melynek mesterséges meleg vize fogja a kender ipari kikészítéséhez szükséges vizet szolgáltatni. A földmívelési kormány a gyárvállalatot segélyben fogja részesíteni, e végből helyszíni szemlét tartanak a gyár üzembe helyezése előtt.

Munkásérdekek az új ipartörvényben. Az új ipartörvény június folyamán megjelenő második részének, mint a *Magyar Ipar*-ban olvassuk, érdekes újdonságai lesznek a munkásválasztmányokról és a munkáskamarákról szóló fejezetek. Eleinte ugyanis a munkások számára ép oly kötelező testületi szervezet volt kontemplálva, mint az önálló iparosok számára, szervezett irodával, iparhatósági biztossal stb. Ettől azonban a törvényjavaslatot készítő államtitkár több fontos oknál fogva eltért. E helyett most egy állandó munkásválasztmány fog létesülni, amely a munkások képviselői érdekeit intézi és ugyanaz lesz a munkásoknak, mint az ipartestületek, az elöljáróság az iparosságnak. Ez a választmány főleg a munkásoknak a munkaadókkal való közös érdekeinek intézésébe fog befolyani (békéltetés stb.). A munkások különálló érdekeinek állandó képviselőit a munkáskamara lesz hivatva,

amelynek kereteit (választás, föntartás stb.) a törvény olyannak tervezi, mint a mostani kereskedelmi- és iparkamarákat.

Köszönkutatás Szatmármegyében. A pénzügyminiszter legközelebb Bikszád, Avasujfalu, Terep, Turvékonya, Mózesfalu, Vámfalu, Rózsapallag, Kőszegremete, Bujánháza és Kánya községek határában fog köszönkutatási furásokat eszközölni.

A Budapesti ásványofajgyár rt. közgyűlésének az igazgatóság az alaptőke felemelését javasolja 2 millióról 2½ millió koronára, 2500 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátása után.

A Bihar szénbánya és villamossági rt. üzeme az 1907. évben sem volt jövedelmes. Eruttó bevétele ugyan 447.024 koronáról 453.431 koronára emelkedett, de a költségek növekedése folytán a mérleg 75.649 korona veszteséggel zárult az előző évi 59.002 koronával szemben, amit ismét új számlára visznek át.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentert találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólalni. Érdekelte feleknék bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. *Berendezés koncentrált sóoldat folytonos előállítására kősből.* — Eckstein Adolf vegyész Szczakova-ban.

A találmány tárgya berendezés koncentrált sóoldat folytonos előállítására kősből és lényege egy oldó és szállító dob, melyben kőszótlók folytonos mozgásban tartva feláprítanak és egyidőre oldanak.

A készüléket higabb és koncentráltabb oldatokat lehet előállítani.

2. *Eljárás porszerű vas- és egyéb ércnek, valamint nagyolvasztók torokporának brikettelésére.* — Dr. Dunkelberg Friedrich Wilhelm titkos tanácsos Wiesbadenben.

Vasbriket kohóüzemre akkor alkalmas, ha a darabos ércnél nem drágább és az időjárásnak, különösen fagynak és a kohóban a tömegnyomásnak ellenáll, vagyis nem morzsolódik szét. Ilyen brikettet nyerünk, ha olcsó és könnyen olvadó adalékok hozzáadásával sajtol briketteket, megfelelő hőfok mellett töpörödsnek vetünk alá.

Alkalmas adalék a finoman őrölt diatomaföld és a strassfuri fedősó.

Az adalék mennyiségét az érc és torokpor összetételének megfelelően kell esetről-esetre vegyelemzés által meghatározni.

3. *Serlegvezetés végtelen serlegláncokhoz.* — Carl Schench, Eisengießerei u. Maschinenfabrik, Darmstadt.

A találmány tárgya serlegvezetés végtelen serlegláncokhoz, mely a serlegvezetéséhez tetszőleges helyzetben megérkező és egy tengely körül lengő, vezetőgökökkel ellátott serlegeket a kellő helyzetbe állítja.

A találmány abból áll, hogy a serlegek, melyek két vezetőgörgő helyett négygyel vannak ellátva, három kombinált felfutó felület hatása alatt jutnak a megfelelő állásba, mely felfutó felületek közül az egyik rugalmas hidat alkot oly célból, hogy a serleg vezetését a szükségletnek megfelelően csak két vagy mind a három vezető felület végezhesse.

4. *Eljárás acélnak és vasnak a felületén való ötvöztetésére.* — Winterbauer Márton magánzó, Kueffel Carl kereskedő Nürnbergben és Wachwitz Richard művezető Hersbruckban.

A jelen találmány acélnak és vasnak felületén való ötvözésére vonatkozik. E célból a találmány szerint a vasból vagy acélból készült tárgyak felületébe lágy fémek vagy azok ötvözetei olvasztatnak be.

Az eljárás a következő:

Bádogokat, sodronyokat és eféléket vagy pedig acélból vagy vasból készült más tárgyakat galvanikus uton vagy pedig ömlesztett furdőben valamely furdőben valamely lágy fémmel vagy annak ötvözetével vonjuk be és a lágyfém olvadáspontjánál magasabb hőmértékre hevítjük, illetve izzítjuk. Amint a hőmérséklet a bevonófém olvadáspontját túllépi, a bevonófém az alapfém felületébe hatol és azzal összeötvöződik. Az ötvözet annál mélyebben hatol az alapfémbe, minél magasabb a hőmérséklet és minél hosszabb ideig tartjuk a fémeket az ötvözéshez alkalmas hőmérsékleten.

KÜLFÖLD.

Az amerikai vaspiacról. A newyorki *Iron Age* jelenti: Az itteni kereskedelmi körökben nagy a csalódás, mert az ármérséklést nem tartják elég gyökeresnek. A platin árának legutóbbi leszállítása óta csak 60.000 tonnát adtak el. Korai volna még véleményt mondani arról, hogy az új árak buzdítanak-e majd vásárlásra. A platintermelők tapasztalatai szerint azonban nem sokat remélnek. Hír szerint nagyobb a remény arra, hogy a singyárosok és a vasutak megegyeznek. A délvidéki nyersvas iránya szilárd; ára tonnánként 12 dollár franko Birmingham. A Penszilvánia állam keleti részében lévő művek 2. számú toundryt meglehetősen nagy mennyiségben adtak el tonnánként 16¹/₂—16³/₄ dollárért franko Newyork és 15 dollár 25 centen a kohóban átvéve. Öntött vas Newyorkban tonnánként 15.5—16 dolláron adatott el.

Aggkori biztosítás Franciaországban. A francia szenátus 30.000 kérdőívet bocsátott ki az aggkori biztosítást illetőleg. A helyesen kiállított 8300 felelet a legfontosabb kérdésre (vagyis hogy kötelező legyen-e a biztosítás) vonatkozólag a következő eredményt mutatja a feleletek 64 százaléka a kötelező biztosítás ellen foglal állást. A munkaadók szervezete közül 219 mellette, 420 ellene; a mezőgazdasági egyesületek közül 382 mellette, 1250 ellene; a kölcsönösen biztosító társaságok közül 1626 mellette, 3403 ellene; a munkásszakszervezetek közül 953 mellette, 270 ellene nyilatkozott. Tehát a munkások többsége kívánja a kötelező aggkori biztosítást, míg a munkaadók nagyrészt ellenzik.

Nem lesz olcsóbb az acél. Newyorkból jelentik. Az acélkereskedelem érdekeltjeinek tegnapi ülése végén Gary, az United States Steel Corporation felügyelő bizottságának elnöke kifejezést adott a gyűlés egyhangú határozatának, amely szerint a jelenlegi helyzetet nem tartja olyannak, amely igazolná az árak mérséklését.

A szénpiacról. Essenben a szén iránya a lefolyt héten emelkedő volt, míg a kokszt ára újlag 1 márkával csökkent tonnánként, vagyis 1000 kilogramon-

ként. — Kattowitzi jelentés szerint a felső sziléziai szénpiac helyzete ismét javul. — Gyári szén iránt a kereslet lanyha, míg darabos és kocka szén iránt kielégítő. — A kokszt kereslete annyira csökkent, hogy a gyárak 30—40 százalékkal csökkentik a termelést. — Kovácsszén iránt a kereslet eléggé élénk.

Orosz vasuti kötvények kibocsátása. Párisban egy nagy bankszindikátus a jövő hónapban, de meglehetősen még ebben a hónapban a Dél-Oroszországot átszelő Donetz-vasut kötvényeit bocsátja ki aláírás útján. Egyelőre 90 millió rubelt, vagyis 230 millió frankot bocsátanak ki, amely összeg a vasut első 700 kilométer hosszú részének építésére szükséges. A kötvények, melyekért az állam kezeskedik, ötödfél százalékosak. Az árfolyamot még nem állapították meg; a névleges összeg 500 frank. Ez a kibocsátás az 1906. évi kölcsön óta az első pénzület, melyet az orosz kincstár számára Párisban keresztülvisznek.

Kiviteli kávéadó Braziliában. A brazil kormány 10 százalékos kiviteli kávéadót szándékozik életbe léptetni. Ezt az adót kávéban kell fizetni. Erről az adóról nagy kávétermésre következtetnek, mert valószínű, hogy a kormány az adó fejében fizetett kávéért az ár föntartására szándékozik majd fölhasználni.

Az osztrák lenfonók munkamegszorítása. Trautenauban a fonaltőzsdén hivatalosan közölték, hogy tekintettel az üzemmegszorításokra Németországban, Franciaországban, Angliában és Belgiumban, valamennyi osztrák lenfonó az e hónap 12-én tartott összejövetelen Pardubitzban elhatározta a tizenöt százalékos üzemmegszorítást, mely június 22-én lép életbe és határozatlan ideig fog tartani.

Ipari termelés megszorítása Németországban. A termelés megszorítása a különféle német iparágakban egyre szaporodik. A tükrüvegipar piaca annyira rosszbodott, hogy a nemzetközi szövetség újabb a termelés még 60 százalékos megszorítását határozta el. A selyemipar terén is első cégek tárgyalnak a termelés megszorításáról. A terv az, hogy fűntartsák az árakat, ami a nagy készletek miatt igen bajos.

Hivatalos hírek.

Kinevezések. 43166. sz. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök az állami szénbányászathoz *Kosztela* János magánbányagondnokot bányatanácsossá, *Kantner* János bányamérnököt főmérnöké és *Kekel* János magánbányamérnököt bányamérnöké nevezte ki.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**

PIUS PIRRINGER
BANYA ÉS ALAGUT-LAMPAGYAR.
GRAZ, Strauchergasse 16. A.

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
 Viszontárúsítóknek kedvezményes árjegyzék ingyen és bérmentve.

J. POHLIG .A G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony-kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600—1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó
munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómányok fektetését és bejelentését, idegen bányák megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést, altisztek által vezetett bányüzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szíves pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy X X) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemen-
cékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló leg-
magasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntés-
hez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pírész-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-
szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtolva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhöz. Alak-
kövek, görebok, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszusz-
és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szál-
litattnak; különösen teljes nagy-
olvasztók léghevítővel, görbe-
és mészkemencék. — Fenti külön-
legességekben gyakorlott kömü-
vesek rendelkezésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképe-
ség: 100 millió kilo-
gramm alakos ége-
tett Chamotte-ár.

1000 munkás.

Az elszállítás Halb-
statban, Saarauban
és Marktredwitzben
a gyár saját vágányain
esetleg vizen
Boroszlóából gondo-
san eszközölköttek

Sürgöncim: —
„Fenerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb
kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselőik mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és
festészeti műterem
BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
:: Präcisions-Instrumente ::

Gruben-Patent-Boussoientheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-
Grubenboussoien-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen
Größen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und
Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantogra-
phen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

— General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A budapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diósgyőri
gyárban 7000 lóerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban
1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lóerő,
2900 munkás a kudsiri gyárban 280 lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplő-
gépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsológ,
és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések,
gőzkazánok, sajtolt villamos kocsikeretlemez, teljes
lokomotív és vasuti kocsikerékpárok, kerékvázak és ten-
gelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó-
és gépalkatrészek, tégelyacélöntvények, alakos acélöntvén-
yek, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csa-
varok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárak.
Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínék és sinkapcsoló-szerek,
teljes vasuti váltók, keresztvezések, vastartók, kereskedelmi
vasak, lemezek, hidláncok, rúgóacél, kőfűrőacél, reszelő-
acél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és
durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle
acélszerszámok, állók stb. acéllövedékek, vont, hengerelt,
kazan-, forr- és furócsövek ónozza és galvanizálva, öntött
vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított
gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csator-
názási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt kar-
mantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti
vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok,
vitorlarudak (Raaen) árbocszárak (Stengen), árbocszálkák
(Spieren), póznák (Bäume), alagcsövek, vizlégcsövek (Spei-
galtrohre), ürege mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri
uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjarmokhoz és
partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel
a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntvén, ol-
csóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszusz-
és légnyomási tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli
belső légnyomásra, torpedó-légpatronok, cellulóze cukor-
és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok
és mozdonykazan-köpenyek, malomdobok, retorták, köz-
ponttűtők, vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szol-
gáló készülékek stb.

A „Bányászati Évkönyv“ megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét úgy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból „Bányászati Évkönyv“ címmel egy 300 oldal terjedelmű $\frac{1}{8}$ ad rét nagyságú illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja:

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a „Bányászati Évkönyv“ minden igényt ki fog elégíteni.

A „Bányászati Évkönyv“ minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

≡≡≡ **4 korona** ≡≡≡

A megrendelések alanti címre eszközlendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23-33.

 A B Á N Y A

szerkesztősége

Budapest, VI., Dalszínház-u. 8
(Az operával szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

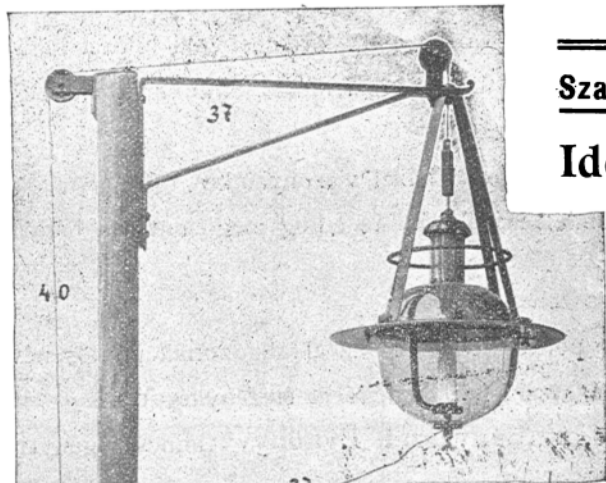
BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Távíratcim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum“ petróleum izzólámpák szabadalm. egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11,5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos ivlámát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb
számára.**

Szabadalmazott „Zenit“ Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit“-égő régen
érett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény
gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegetakarítást eredményez.

A „Zenit“ invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasút, Technologiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyvárad hídapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!